

g l a s

slovenske kulturne akcije

L. XII 17 EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 12. VIII. 1965

POLITIKA IN MEMOARI

(Ob sedmem kulturnem večeru SKA)

Svet doživlja velike poplave in med temi ni najmanjša poplava memoarne literature. Na pragu našega stoletja vse zvrsti literature niso dosegle tolikšne naklade, niso dosegale tolike popularnosti, kakor se to danes lahko reče za memoarno literaturo. Ker je skoraj devetdesetodstotno posvečena politiki, se iz tega more sklepati, kolikšno zanimanje je danes za vprašanja politične narave. Najsi se bore proti širjenju politične kulture toliki tokovi in to v vseh taborih, se politična literatura širi in ljudje se živahno vpletajo v sodobno dogajanje, pa naj si razni režimi še toliko prizadevajo, da bi to preprečili. Seveda bo memoarna literatura marsikomu kamen spotike, vendar je treba poudariti, da je za stik s politično memoarno literaturo potrebna prav tolika kupa kulture, zlasti srčne, kakor za prilastitev vsake umetnostne ali duhovne stvaritve.

Ko se bomo srečevali z vprašanji naših pogledov na Jugoslavijo, bomo tokrat šli na pota iskanja po knjigah spominov na jugoslovanskem knjižnem trgu. Žetev sicer ni preobsežna, vendar so dela Mačka, Meštovića, Pribičevića, Trumbića in Stojadinovića močno reprezentivna galerija mož in duhov, ki so vtisnili svoj obraz politiki prve Jugoslavije.

Seveda se bomo pri tem morali vprašati, kako smo Slovenci zastopani v teh spominih? Kolik je bil naš delež in kaj so sodili o njem? Če nismo bili dovolj udeleženi pri glavnih dogodkih jugoslovanske politike, kje je mogel biti vzrok? In pa: če nam bo proučevanje teh spominov razčistilo ali osvetlilo naše odnose do Srbov in Jugoslavije, ali nam ne bo to mnogo koristilo za bodočnost. In: ali drži, da smo i Hrvati i Slovenci bili za državno življenje še nevezgoreni in ali na drugi strani drži, da Srbi nikdar ne bi pristali na noben sporazum o pravilni ureditvi Jugoslavije? Ali so Srbi v Jugoslaviji hoteli resnično zgraditi samo svojo Velesrbijo?

Skozi Spomine so nam pisci pustili svoje portrete, hkrati pa so izraz dobe, tolmači duha, v katerem so živeli. Po kvaliteti so na prvem mestu pač Meštovići spomini, vsebinsko, literarno in vizionarno. Le zakaj so v njegovi debeli knjigi Slovenci preborno podani? Pri tem pa je znano, da je bil skoraj dvajset let v prijateljskih pismenih stikih s Plečnikom in so že bili objavljeni nekateri odlomki njune obilne korespondence. Toda ostalo je pri odlomkih; zakaj še ni prišlo do objave vsega gradiva; slovenstvo tistega časa bi se rešilo ter zažarelo v kongenialni veličini.

Spomini Milana Stojadinovića so izšli pred dvema letoma, a so bili med nami predolgo neznan, dasi je bila njegova osebnost in po- (Dalje na 4. str.)

„... po dveh tirih...“

V zadnji številki našega lista smo objavili sestavek iz mariborske revije Dialogi o prenavljanju Slovencev, kadar uporabljajo svoj jezik v družbi z zastopniki srbskega ali hrvaškega naroda. Ob takih prilikah uporabljajo taki Slovenci govorico, ki ji pravijo „jugoslovanščina“. Pisec se je ustavil samo ob „jezični“ jugoslovanščini in pri tem rabil izraze o „slovenski lakajski zakompleksiranosti“. Slovenci smo baje srečni samo kot lakaji.

Toda ali imamo take lakajske komplekse samo na polju lingvistike?

Edverd Kocbek že nekaj tednov vzbuja razne komplekse v Trstu s svojimi obiski; predava o raznih problemih in se zelo hudo izraža celo o vodilnih ekipah v jugoslovanskem državnem vodstvu; vseh nesreč in pamot je kriv nedosledni marksizem vodilnih ekip in jim odkrito napoveduje borbo za biti ali ne biti. Ne vemo, kako se bo ta njegova propaganda končala, toda eno je že večkrat jasno razglasil: dobro ali nedobro, Jugoslavija je moja domovina — right or wrong — that is my country (dobro ali slabo, to je moja domovina). Vseh nesreč je kriva ekipa — jaz pa uvajam dialog in koeksistenco, seveda samo zunaj, to je v varnem Trstu; če dialoga doma ni in ne bo, se pa spriznajte s starim eliksirjem angleške državniške modrosti. Right or wrong...

Lakajska zastiranje oči — torej Right or wrong... še nekaj časa; recimo, ko boste vi v zdomstvu dovolj mehki in inficirani, boste v imenu koeksistence in dialogov dovolj uspavani in Beograd (tedaj že nova, modernizirana oblika marksističnega totalitarizma) bo imel pod seboj razširjeni krog in povečani izbor — lakajev.

Iz Slovenije pa nam poročajo: slovenstvo je bolj v nevarnosti kot kdaj koli poprej...

Kajti vsega — slabljenja slovenščine, dejstva, da absolventi slavistike ne vedo slovenščine, dejstva, da se bodo otroci že sami doma pri starših naučili slovenščine in zato pouk našega jezika v šolah ni potreben, vsega tega je kriv komunizem, ne pa infiltracija z juga — taka ali taka. Proti tej infiltraciji se npr. enako ali še v hujši meri bore v Zagrebu, kjer govore skoraj čisto isti jezik kakor v Beogradu... in govore proti Beogradu bolj odločno in jasno kot v Ljubljani!... Zakaj?

Če se venkaj oznanja in izvažata dialog in koeksistenca, pa (Dalje na 4. str.)

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Sedmi kulturni večer bo v soboto dne 21. avgusta 1965 ob 19. uri v dvorani Bullrich, Sarandi 41, Capital.

SPORED:

SLOVENC I N JUGOSLAVIJA

(Ob spominih Vladka Mačka, Svetozarja Pribičevića, Ivana Meštovića in Milana Stojadinovića)

Predaval bo g. dr. Srečko Baraga

Tokrat bomo morali začeti zelo točno, ker je snov zelo obširna in zaradi posebej povabljenih gostov.

ŠESTI KULTURNI VEČER

Šesti kulturni večer SKA v soboto 7. avgusta je v imenu Filozofskega odseka začel prof. dr. Vinko Brumen. Pozdravil je predavatelja, ki se je rad odzval vabilu, da nam poda pregled snovi, ki zelo zanima sodobno pedagogijo.

Prof. Karel Rakovec je prevzel besedo in po kratkem zgodovinskem uvodu opozoril na učilni stroj S. Presseyja, na najdbe živalske psihologije in na behavioristično izhodišče programiranega pouka. Vkljub nesolidnim filozofskim osnovam je peščica spoznanj pridobljenih v laboratoriju dala harvardskemu profesorju psihologije Skinnerju pobudo za izgraditev nove revolucionarne tehnike učenja, ki so jo v prvem navdušenju primerjali z izumom tiska. Opisal je različne sisteme programiranega pouka in s praktičnim primerom nakazal, v čem je njegova uspešnost.

Poudaril je nedvomne prednosti programiranega pouka: kontrolno znanja ob vsakem koraku, trajno aktivnost učenca, prihranitev časa; pa tudi njegovo nezadostnost glede na višje oblike učenja, čeprav so poskusi skušali dokazati, da se zmore učenec, ki je študiral po programu, prestaviti v nove situacije.

Z ironijo je orisal perspektive, ki jih odpirajo učilni stroji, če se njihova raba ne bo znala omejiti na realne vede.

Po predavanju se je razživela živahna debata. Obilen aplavz je bil izraz hvalečnosti vseh navzočih, vodja večera pa je predavatelju ponovil prošnjo, da bi nam v bodoče še posredoval novosti na polju, ki mu je pri sreju.

ŽIVLJENJE P. ANTONA PREŠERNA

Tri tedne po smrti asistenta za slovske province jezuitskega reda je preč. g. France Dolinar prebral oris pokojnikovega življenja na komemoraciji v Rimu. Okrajšan je bil priobčen v Osservatore Romano 14. maja, kmalu nato pa je izšel v izpopolnjeni obliki v posebni knjižici (France Dolinar, P. Anton Prešeren S.J. [1883-1965]. Rim 1965, Tipografia P. U. G., 19 strani s 5 pokojnikovimi fotografijami). Tako je po Dolinarjevi skici v Glasu (31. dec. 1958 ob Prešernovi zlati maši) dobil eden velikih mož iz bogatega gorenjskega rodu Prešernov biografijo, ki iz prvih virov osvetljuje patrovno mnogostransko delo in ga postavlja v dobo in okolja, skozi katera je šel.

Posebno mesto v zgodovini bodo imela p. Prešerna prizadevanja za slovske narode. „O slovske navzočnosti v središču Cerkve do prihoda p. Prešerna v Rim sploh ni mogoče govoriti, prav gotovo pa tudi nihče ni slovske navzočnosti v Rimu tako zavestno in v toliki meri utrjeval kot on... Slovske patriotizem se je v Jegličevem nečaku v vsej moči stopnjeval in razodel, ko so sile osi nje-gov narod zapisale uničenju. Da so v Združenih državah poročila o nacističnem divjanju nad Slovenci takoj sprejeli kot verodostojna, je njegova zasluga... za slovske narod ni samo neutrudno delal, ampak tudi trpel, toliko, da je vidno slabel. Trpljenje, ki ni nehalo po vojski ob pogledu na rušenje katoliškega slovskega naroda po zavladavi komunistične partije. Ko bodo dostopni vsi arhivi in bodo priče izpregovorile, bo postalo očitno, da se je p. Prešeren tudi po drugi veliki vojski prizadeval za svoj narod in njegove pravice, v več primerih celo koristil državi, ki v njej sedaj živi. O njegovem delu za slovske manjšine bi bila potrebna posebna razprava... Med vojsko je bistveno pomagal pri pomočnih akcijah za naše ljudi po koncentracijskih taboriščih... Kako je p. Prešeren brez kakršne-

ROOSEVELT V SPOMINIH KARDINALA SPELLMANA

Robert L. Cannon je napisal knjigo o kardinalu Spellmanu: The Cardinal Spellman story. Kardinal namreč sam ni mogel pisati spominov, pač pa je Cannonu izročil ves svoj arhiv. Posebna mapa je bila posvečena stikom ter razgovorom z Rooseveltom ter je za nas zlasti zanimivo gledanje, ki podaja vsebino njegovih razgovorov dne 3. septembra 1944. V izvlečku posnemamo:

Sodelovanje med „štirimi velikimi“: Pripravlja se sporazum med štirimi velikimi. Določal bo razdelitev sveta na štiri dele: Kitajska bo prešla Daljni vzhod, ZDA Pacifik, Anglija in Rusija Evropo in Afriko. Ker pa ima Anglija največ obvez v Afriki in kolonijah, bo Rusiji verjetno pripadala glavna vloga v Evropi. Dasi bo tudi Čangkajšek povabljen, da pove svoje mnenje o Evropi, vendar njegov glas ne bo imel velikega vpliva. Podobno se bo dogajalo ZDA, vendar v manjši meri. Vendar je R. prepričan, da Rusi ne bodo preveč samolastni.

Zveza narodov: Ženevska zveza narodov je bila polomija. Poloma je krivo dejstvo, ker so malim državam dali preveč besede. Bodoča zveza narodov bo slonela samo na štirih velikih silah (ZDA, Kitajska, Anglija in Rusija) in male države se bodo zbirale v posebni skupščini, ki bo imela samo posvetovalne pravice. Sicer pa smo že pokazali, kako se bo z njimi ravnalo. Ko se je pripravljalo premirje za Italijo, so Francija, Jugoslavija in Grčija terjale pravico sodočanja, pa smo jih kratko malo spodili (turned them down). Mali nimajo pravice sedeti tam, kjer so zbrani veliki. Pripustili smo samo Ruse, ker so veliki, močni in ker so se kar sami usedli na svoj stol.

Rusija: Stalina bomo prav kmalu prisilili na nov razgovor. On (R.) je prepričan, da ima mnogo več sposobnosti za razgovor s Stalinom kot pa Churchill. Churchill je prevelik idealist, on (R.) pa je realist. Tudi Stalin je realist. Zato se bosta kaj kmalu sporazumela na realističnih temeljih. R. želi — dasi ni popolnoma siguren —, da bi Stalin obljubil zmernost in ne bi silil čezmerno drugam. R. je upal, da se bo na neki črti ustavil. Vsekakor pa bo Stalin prejel Finsko, vse baltske države, vzhodno polovico Poljske in Besarabijo. Vsekakor pa nima smisla Stalinovim zahtevam se upirati, ker je tako močan, da si lahko sam vzame, kar hoče. Zato je bolje, da mu mi damo prostovoljno (gracefully). Seveda pa nismo prepričani, ali bo Stalin z vsem tem zadovoljen. Kardinal je opozoril, da imajo Rusi vse pripravljeno za umestitev kom. vlad na Poljskem, v Avstriji in Nemčiji, nakar je R. odgovoril, da moramo to pričakovati. Na S. vprašanje, ali ne bi zavezniki mogli preprečiti s tem

— Založba Seghers je v juniju 1965 izdala v Parizu v prevodu pesmi Srečka Kosovele v zbirki „Poètes d'aujourd'hui“ — Uvod in prevod je oskrbel Marc Alyn. Obsega 192 strani in stane 7.10 NF (poldrug dolar).

— Ruska pesnica Ahmatova je bila povabljena v Oxford, kjer ji je tamošnja univerza podelila častni doktorat. Njeno najbolj znano delo je „Requiem“, ki ga pa pod Stalinom ni mogla izdati; rokopis so iztihnotali v Pariz, kjer je izšla prva izdaja. Po Stalinovi smrti je sicer smela na zapad in sicer na podelitev italijanske literarne nagrade, toda pozneje ji je Hruščev ukinil potni list in je bila hkrati v Jevtušenkom obsojena na molk ter umik iz javnosti. Po sedemdesetem letu starosti je izdala novo pesniško zbirko in ruska ter svetovna kritika sta jo razglasili za pesnico,

ki je preselila celo Pasternaka, katerim ima mnogo sorodnih pesnikov (tudi Dr. Živago je najprej izšel v tujini). Slovesnost promocije je na oxfordski univerzi se je vršila v latinščini in je tudi Ahmatova svojo tezo podajala v latinščini, ker jo dobro obvlada. Njegov nekdanja učenka klasičnih šol, jih je carska Rusija imela. Več kulturne kronike angleških listov so o podelitvi častnega doktorata obširno pisale.

— Avstrijska „Znanstvena glasbena založba“ je začela izdati zbrana dela Huga Wolfja. Prvi zvezek je že izšel in ga je uredil dr. Hans Jancik in obseva ves ciklus kompozicij Moerkerjevih pesmi in del instrumentalne glasbe. Založba je pravkar zaključila celotno izdajo Brucknerjevih del. Brucknerjeva dela je pomagal izdati vlada z veliko podporo, Wolfova dela pa bodo izšla s

obrazi in obzorja

da bi povsod podprli demokratske tokove, kakor Rusi že podpirajo komuniste, je R. odgovoril da zavezniki na kaj takega ne mislijo. Zato je zelo mogoče, da bodo Rusi razširili komunistične režime po Evropi, toda „kaj naj mi storimo“, je odgovoril R. Dodal je, da se bo Francija mogoče izognila kom. režimu, ako si bo izbrala vlado po zamisli Leona Bluma. Nato je sledilo vprašanje, ali bodo Avstrija, Madžarska, Hrvaška padle pod komunizem in je R. jasno (clearly) odgovoril: yes — da. Dodal pa je, da moramo vsi priznati izredne gospodarske uspehe sovjetskega sistema v Rusiji. Njihov finančni sistem je zdrav. Vsekakor bodo morale evropske države izvesti silne reforme, da se bodo adaptirale na ruski sistem. Vendar je R. dodal, da se bo v desetih ali dvajsetih letih ruski sistem pod vplivi iz Evrope toliko očistil, da ne bo preveč barbarski..

Sicer pa, kaj hočemo, je nadaljeval R., saj je jasno, da mi in Angleži ne moremo tvegati vojske z Rusi. Ruska gospodarska moč je tolikšna, da jim mi pomagamo samo še s pošiljanjem tankov. Sedaj smo z Rusi v prisiljenem prijateljstvu, toda R. meni, da se bo zvarilo trajno in iskreno prijateljstvo. Treba je le časa... Evropski narodi bodo pač morali prenešati rusko nadoblast in v deset ali dvajsetih letih se bodo že navadili nanjo. Sicer pa: po vojski bodo Rusi vladali nad 40 % kapitala, kapitalisti pa nad 60 % in na tej podlagi se bo zgradil trajen sporazum. To misli tudi Litvinov (bivši zunanji minister, ki je bil v Washingtonu ambasador).

Hrvatska: R. se je izrekel proti obnovitvi Jugoslavije. Zagovarja misel samostojne hrvaške in samostojne slovenske države.

Kardinal S. se je zgrozil nad sodbami R. o ruskem in svojem „realizmu“. Zato je pospešil, da so se ameriški škofje zbrali na konferenco in izdelali spomenico na ameriško vlado s predlogi, kako se je naj zavre, da bi vsa Evropa postala komunistični plen. Poudarili so, da se tako nikdar ne bo zgradil trajni mir in da se mora vlada ZDA truditi „da zmaga, vendar pri tem ne sme uničiti sadov zmage.“

Kardinal je z bridkimi besedami zabeležil razgovore z R. vdovo, ko je prosil njeno pomoč v obrambo kardinala Stepinea. Sleherno intervencijo je odklonila, med drugim tudi zaradi „sovražnega razpoloženja proti papeštvu“. Dodala je, da veruje v pravilnost postopanja titovske vlade proti zagrebškemu nadškofu.

kroviteljstvom in podporo štajerske deželne vlade v Gradcu.

— Samuel Becket, avtor avantgardističnega „Čakamo Godota“, je spisal novo delo „Priti in oditi“ in ga je nazval „dramatikula“. Krstna predstava bo v Berlinu.

— Albert Moravia je pri založbi Bompiani izdal novo delo, roman „L'attenzione“. Po rodu je Tržačan in se je moral pod fašizmom skrivati zaradi židovskega porekla. Že več let omenjajo njegovo ime kot kandidata za Nobelovo nagrado. Vsako leto izide eno delo, vendar mu kritika očita, da se v romanih ne drži literarnih osnov, ampak zagovarja neko določeno idejo in se pripoved nazadnje sprevrže v moralni traktat.

— Univerza v Erlangenu je organizirala festival dijaških gledaliških skupin. Izvajali so 28 del

v enem tednu. Prišle so tudi skupine iz tujine, med drugimi iz Poljske, Čehoslovaške in Jugoslavije.

— Mesto Aachen je priredilo posebno razstavo „Karel Veliki — delo in učinek“. Katedrala hrani grob prvega „rimskega cesarja“ iz rodu Frankov. Na razstavo so poslala dela države cele Evrope, samo vzhodna nemška (komunistična) republika je obljubljenogradivo zadnji trenutek odpovedala in so ga nadomestili s pošiljko iz Sicilije, pač pa s v katalogu navedena vsa dela, ki jih je univerza v Leipzigu nameravala poslati.

— Budimpešta ima dve operi in vsaka igra sedemkrat na teden. Starejše poslopje ima 1200 sedežev, novo pa 2400; obe gledališči imata isti ansambel, pač pa poudvojen orkester. Ob sobotah sta vedno dve predstavi.

gakoli razločevanja bil v pomoč vsem, ki so se obračali nanj, bi mogel med drugimi pričati komunist pisatelj Bratko Kreft... Reka beguncev po koncu vojske ga je poklcala k novemu karitativnemu delu za rojake... Ob vsej prisotnosti narodnega čutenja v delovanju p. Prešerna pa bi se zelo motil tisti, ki bi v tem samem iskal zadnjih nagibov njegovega dela za Slovence. Samo resnična nadnaravna ljubezen, dejavna vnema za zveličanje duš ga do kraja obrazloži...“

ZA SKLAD GLASA so darovali: g. *Simon Rajer*, Bs. Aires, 500 pesov; g. *Mario Kobi*, Bs. Aires, 500 pesov; ga. *Prijateljčeva*, Villa Adelina, 100 pesov; g. *Vinko Mirt*, Brazilija, 151, pesov; g. *N. N.*, Rosario, 400 pesov; č. g. dr. *Anton Pogačnik*, Italija, Lir, 2.000. — Vsem najlepša hvala.

— Koroški pesnik Miško Maček je izdal pesniško zbirko „Ujeti krik“. Njegovo pravo ime je Karel Smolle in je že večkrat nastopil v reviji „mladje“. Lepa je oprema Valentina Omana, delo pa je izšlo v samozaložbi s pomočjo Janežičevega sklada, natisnila pa tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. Pismi je štiriinideset, prilog pa pet. — Lepo priporočamo!

— XIII. Socialni dan je bil v nedeljo 8. avgusta v dvorani Slovenske hiše, kjer je med mašo pridigal dr. A. Starc in se že dotaknil vloge in nalog slovenskega izobraženstva v sodobnosti. Pred številnim občinstvom so se ob 10.30 začela predavanja in so predavali *Ruda Jurčec* (Skrb dr. J. E. Kreka in dr. Antona Korošca za slovensko izobraženstvo in kulturni napredek naroda), prof. *A. Geržinič* (Izobraženec v družbi) in *Tine Debeljak* ml. (Slovenski izobraženec v Argentini). Za uvod je predsednik prip. odbora za Socialne dni *August Horvat* orisal dosedanje delo in vlogo izobraženec med emigracijo in z izbranimi besedami podčrtal idealizem, ki preveva vse napore in vidno vodi tudi do uspehov. Po izvolitvi predsedstva (predsedoval je dr. *Tine Debeljak*) je prevzel besedo *Ruda Jurčec* in se kot predsednik Slovenske kulturne akcije zahvalil za besede priznanja, obenem pa v imenu SKA čestital vodstvu Socialnih dni za opravljeno delo. — Predavanje o Kreku in Korošču je podajalo kulturno historično podobo o obeh politikih in kulturnih delavcih. Predavatelj se je oprijel metod analize kulturnih dob in orisal okvir in vpliv romantike in pozitivizma na oblikovanje slovenske politike, ki je morala korakati končnemu cilju, to je oblikovanju slovenske državnosti in na koncu do slovenske državne samostojnosti in njenega umevanja predvsem po osnovah slovenske duhovnosti, torej po potih kulturnega ustvarjanja. Velika škoda je, da je ostal odgovor slovenskega katoliškega ekspresionizma v prvih stvaritvah nepojasnen in neizpeljan na političnem polju, dočim je po liberalizmu, pozitivizmu in naturalističnem, materialističnem marksizmu zašlo oblikovanje slovenskega političnega ideala na pot brez izhoda. Izkušnje preteklosti podajajo že odgovor na razmerje med kulturo in politiko v sodobnosti in bližnji prihodnosti. — Prof. Geržinič je v skrbno in razsežno podanem zajemu problema slovenskega izobraženstva v našem času res ustvaril velik duhovni zemljevid slovenstva v našem času. Predavanje, sprejeto z navdušenim odobravanjem, bo objavljeno v Meddobju. — Tretji predavatelj *Tine Debeljak* ml. je podal statistični prikaz o deležu slov. izobraženstva, zlasti se je zadržal pri problemih akademske mladine, ob izbiri in poteku študij. — Debata je bila obširna in izčrpna, nakar so ob 13. uri bile prebrane in sprejete resolucije.

KONGRES PEN-KLUBOV NA BLEDU

(Dalje s 1. str.)

se od zunci na tja tudi oznanja koeksistenca, ko se zapirajo oči pred pojavi, ki jim doma pravijo slovenska lakajska zakompleksiranost, kajti kriv je samo komunizem ne pa Beograd...

Komunizem je sedaj v uvajanju nove taktike, ko si želi in dopušča kritiko in ponuja dialog za koeksistenco. Emigracijo uspava tudi s tem, ko si želi, da se naj kritizira komunizem, če se pri tem utrjuje farizejski Right or wrong... Komunizem je kriv, ni pa kriv Beograd; Jugoslavija bo stabilizirana, ko ne bo več narodov: slovenskega, hrvaškega...

Jugoslovanska titovska diplomatska zastopstva imajo nalog, da naj delajo razliko med emigranti, ki so ideološki nasprotniki komunizma, a priznavajo in sprejemajo obstoj Jugoslavije in tistimi, ki so proti oblasti Beograda, ker ga smatrajo nevarnega za obstoj slovenskega naroda, ker namreč prihajajo od tam ukrepi, ki režejo fizične temelje slovenstva — duh slovenstva bo zares zamrl, ko ne bo več posod, v katerih bi se ohranjali.

Koeksistenca po dveh tirih? Kocbekovstvo v Trstu oznanja koeksistenco ob kritiki komunizma, a sprejema Jugoslavijo po tistem: Right or wrong... oni drugi v zdomstvu tudi obsojajo komunizem, a sprejemajo Jugoslavijo po istem: Right or wrong... dasi je ta poln strupa za slovenstvo.

Right or wrong... po dveh tirih... koeksistenca po dveh tirih... ali ni oboje eno in isto? Prva Jugoslavija nas ni obvarovala pred katastrofo v letu 1941 in s tem pred ono v letu 1945 — in druga Jugoslavija nam koplje grob — in vendar: Right...

Po dveh tirih v isto smrt! Sicer pa: ali ni smrt pravična nagrada lakajev?

Ruda Jurčec

Osmi kulturni večer bo v soboto dne 4. septembra ob 19. uri v dvorani Bullrich, Sarandi 41.

DANTEJEV VEČER (Ob sedemstoletnici)

Vodil ga bo prevajavec Božanske komedije g. dr. Tine Debeljak.

33. kongres PEN-klubov se je vršil letos na Bledu v Sloveniji. Udeležilo se ga je okrog 500 pisateljev z vseh delov sveta tako, da je bilo zastopanih 58 držav. Posameznega poročila še nimamo, vemo pa nekaj sklepov, ki so jih sprejeli. Enoglasno so sprejeli protest proti preganjanju pisateljev na španskem in portugalskem. Obsodili so razpust pisateljskega društva na Portugalskem. Sprejeli so, da bodo podprli španske in portugalske pisatelje, ki zahtevajo od svojih vlad osnovne svoboščine. Resolucija trdi, da so v Španiji in na Portugalskem osmim pisateljem, ki so jih povabili na kongres, odklonili potne liste. Odobrili so pismo čilenskega pisatelja Pavla Neruda in Michaela Asturia iz Guatemale, ki sta ga izročila novemu predsedniku Arturu Millerju, da ga izroči Komisiji za človečanske pravice pri Združenih narodih. To pismo zahteva vrnitev pesnika in pisatelja dr. Juana Boscha nazaj v Dominikansko republiko kot njen zakoniti in demokratično izvoljeni predsednik.

„Daily Telegraph“, po katerem povzemamo te resolucije, pripominja, da nasprotno, ni kongres izrazil nobene solidarnosti s tistimi pisatelji, katerim komunistični režimi v Sovjetski zvezi ali v drugih državah za železno zaveso ne dovoljujejo svobodnih izpovedovanj, gotovo, da ne bi žalili ruskih gostov na kongresu. Na kongresu se je čutila neudeležba mlajših pisateljev. Novi predsednik svetovnih penklubov Amerikanec Artur Miller je izrazil željo, pritegniti v PEN-klub več pisateljev iz Amerike ter novih držav v Afriki in Aziji.

Izmed slovenskih emigracijskih pisateljev sta bila svoj čas še v domovini člana slovenskega PEN-kluba Mirko Javornik in dr. Tine Debeljak.

Voditelji kongresa Kocbeka najprej niso povabili kot poklicnega književnika. Predsednik Matej Bor ga je zadnji dan pismeno povabil kot gosta, pa je vabilo odklonil.

— Opera v Koelnu je postavila na oder prav tako v Nemčiji malo znano Rossinijevo opero „Pepelka“. Izvedba je dosegla izreden uspeh zlasti zaradi Rennertove režije.

— Nemški skladatelj Karl Orff je slišal sedemdesetletnico in napovedal, da je začel komponirati novo opero „Prometej“. Izvedbo si je že zagotovila opera v Stuttgartu.

— Na festivalu v Muenchenu so izvajali doslej neznano Rossinijevo opero „Preizkušnja ljubezni“. Za delo so sicer vedeli,

GLAS služi enemu cilju: širiti in poglobljati ljubezen do duhovnih dobrin slovenstva. Pošiljamo ga vsem: naročnikom in prijateljem — bodočim naročnikom. Toda stroški naraščajo! Prispevajte z veseljem za GLAS!

niso pa mogli odkriti rokopisa; iskanje je trajalo več desetletij. Krstna predstava je bila v letu 1962 v Hamburgu, vendar je uprizoritev dosegla vrhunec šele letos v juliju. Isti festival je tudi predstavil drugo neznano delo Richarda Straussa „Arabella“.

(Dalje s 1. str.)

litika usodno zapletena v našo usodnost. Obsežno delo je pisano z zanosom, prijetno eleganco in s prijemi, ki očitujejo državnika velikih konceptov. Če nam ta ali ona poteza ni razumljiva ali nesprejemljiva in je v delo vnesel elemente, nad katerimi je bil gospodar samo po svojih zamislih in sposobnostih, to še ne dopušča izbruhov in sodb, ki so bile v modi pred pol stoletja; Stojadinovića je prevajala samo ena velika ambicija: postati naslednik Nikole Pašiča, biti Srb do zadnjega vlakna svoje biti in gledati na bodočnost srbstva z očmi Velesrbije. Iz stališča srbske politike je bilo to umljivo in dopustno, kakor nam ne sme nikdo zameriti, če na lastno usodo hočemo in moramo gledati s prijemi vseslovenstva. Njegovi spomini so pisani z veliko mero kulture, res da nonšalantno, toda zaradi tega niso manj zanimivi in kvalitetni. Da so pa nekatera poglavja zelo ostra (dogodki ob njegovem padcu, obtožbe proti princu Pavlu), je to le izraz tradicij srbske politične zgodovine in podedovanosti metod, ki so še s krvjo oplajale dobo obračunov okoli Karadžordžević in Obrenovićev ter so se pri tem pojavljali konflikti šekspirskih razmerij. Za presojo Stojadinovićeve knjige je potrebno zadostno poznavanje srbske zgodovine in upoštevanje vseh tradicij, tudi srbskih.

Vse to pa je le del pripomb o tem, kako se skušajmo približevati vrednotenju problemov, ki so nas vezali na prvo Jugoslavijo.

Ruda Jurčec

CORREO ARGENTINO SUC. 6	TARIFA REDUCIDA
	CONCESION 6228 R. P. I. 847847